

Література:

1. Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я: Закон України від 3 грудня 2020 року № 1053-IX <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1053-20#Text>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-493-1-101>

**INSTRUMENTS OF THE ADMINISTRATIVE LAW MECHANISM
FOR ENSURING TRADE AND ECONOMIC DEVELOPMENT
IN TERRITORIAL COMMUNITIES: SCIENTIFIC-THEORETICAL
AND PRACTICAL APPROACHES**

**ІНСТРУМЕНТИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО
МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ: НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ
ТА ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ**

Kapatsyna M. V.

*External Postgraduate Student
at the Department of Constitutional
and Administrative Law,
Zaporizhzhia National University
Zaporizhzhia, Ukraine*

Капацина М. В.

*здобувач кафедри конституційного
та адміністративного прав,
Запорізький національний
університет
м. Запоріжжя, Україна*

Адміністративно-правовий механізм забезпечення торговельно-економічного розвитку територіальних громад охоплює сукупність форм, методів та інструментів публічного управління, які використовуються органами влади для створення сприятливих умов функціонування підприємницького середовища, залучення інвестицій, підтримки місцевого бізнесу, а також формування ефективної інституційної інфраструктури. У цьому контексті під інструментами слід розуміти упорядковані адміністративно-правові засоби, за допомогою яких суб'єкти публічної влади реалізують свої повноваження у сфері економічного регулювання на рівні територіальної громади.

У науковій юридичній та управлінській літературі інструменти адміністративно-правового механізму забезпечення торговельно-економічного розвитку територіальних громад розглядаються як

елементи державного (публічного) впливу, спрямовані на регулювання економічних процесів на локальному рівні в межах чинного адміністративного та господарського законодавства. Інструменти адміністративно-правового механізму забезпечення репрезентують собою різнорівневі засоби : від організаційно-нормативних до процедурно-правових, завдяки яким органи місцевого самоврядування та інші суб'єкти публічного управління реалізують свої повноваження щодо сприяння розвитку торгівлі, підприємництва та інвестиційної діяльності. Загалом у сучасному науковому дискурсі можна виокремити кілька підходів до класифікації та тлумачення змісту таких інструментів адміністративно-правового механізму забезпечення, що будуть покладені в основу вироблення авторського бачення змісту торговельно-економічного розвитку територіальних громад. Першим таким підходом необхідно виділити інституційно-функціональний підхід, згідно з яким, інструменти розглядаються як правові й організаційні засоби, якими користуються публічні інституції (органи влади, агентства розвитку, комунальні установи тощо) для реалізації стратегій місцевого економічного розвитку. Так, П.В. Діхтієвський, В.В. Галуцько, О.В. Кузьменко та інші вчені зазначають, що інструментами регіонального розвитку слід вважати «систему правових, адміністративних і організаційно-економічних засобів впливу, за допомогою яких публічні органи формують умови для ефективного господарювання». У цьому контексті акцент робиться на поєднанні владних регуляторних механізмів із сервісною функцією адміністрації, наприклад, через дозвольні процедури, публічні послуги, участь у програмному фінансуванні бізнесу тощо [1, с. 324-340].

Інша група авторів (І. С. Гриценко, Р. С. Мельник, А. А. Пухтецька та ін.) трактує інструменти як сукупність формалізованих правових засобів, закріплених у законодавстві та підзаконних актах, що складає базис для виокремлення нормативно-правового підходу до розуміння інструментів адміністративно-правового механізму забезпечення торговельно-економічного розвитку територіальних громад [2, с. 288-290]. У цьому розумінні кожен адміністративно-правовий інструмент є похідним від конкретної правової норми : наприклад, порядок встановлення місцевих податків (на основі Податкового кодексу України), дозвольні процедури (що реалізуються відповідно до Закону «Про дозвольну систему у сфері господарської діяльності» [3], або правовий режим державної допомоги суб'єктам господарювання. На думку представників нормативно-правового підходу до розуміння змісту інструментів адміністративно-правового механізму забезпечення прав і свобод людини, саме правова визначеність і процедурна врегульованість роблять інструмент дієвим і легітимним [4, с. 56-63].

У новітніх наукових роботах (зокрема, Т.В. Ященко, О.Ю. Дрозд та ін.) наголошується на важливості взаємозв'язку між різними групами інструментів – регуляторними, фінансовими, планувальними, інформаційними – та їх інтеграції в єдиний механізм, що стало основою для формування інтеграційного підходу, що характеризується комплексністю адміністративного регулювання. У цьому підході інструменти не лише класифікуються, а й оцінюються за критеріями взаємодоповнюваності та результативності [5]. Зокрема, підкреслюється, що механізм регулювання буде дієвим лише за умови поєднання планування розвитку (через стратегії), фінансової підтримки (через бюджетні програми) та якісного публічного сервісу (через ЦНАПи та цифрові рішення).

У межах адміністративного права останніх років все активніше розвивається ідея сервісної моделі публічного управління, в якій ключове місце належить інструментам публічних послуг, партнерства з бізнесом, підтримки ініціатив «знизу», що визначає реалізацію публічно-сервісного підходу.. Дослідники (зокрема, І.П. Голосніченко, Є.О. Легеза, Ю.О. Легеза¹ [6]) розглядають адміністративно-правові інструменти як засоби створення сприятливого середовища для суб'єктів господарювання, з фокусом на прозорість, доступність та орієнтацію на результат [7]. У цьому контексті важливими є не стільки примусові заходи, як гнучкі та адаптивні інструменти – «єдине вікно», електронні платформи, локальні проєкти державно-приватного партнерства [7].

Окремо необхідно виділити адаптивно-воєнний підхід інструментів адміністративно-правового механізму забезпечення торговельно-економічного розвитку територіальних громад, що сформувався із початком повномасштабного вторгнення на територію України російської федерації у 2022 році [7]. В межах такого підходу обґрунтовується наявність процесів трансформації інструментів : спрощення процедур будівництва, делегування повноважень військовим адміністраціям, перегляд пріоритетів місцевих бюджетів на користь оборонних або гуманітарних цілей. Автори вказують, що інструменти розвитку в кризових умовах мають бути гнучкими, а правова система є здатною до швидкої адаптації без втрати легітимності й правової визначеності [8, с. 235-240].

Отже, науковий дискурс щодо інструментів адміністративно-правового механізму забезпечення торговельно-економічного розвитку

¹ Легеза Ю.О. Дозвільно-ліцензійне провадження у сфері використання природних ресурсів. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція». 2017. Вип. 25. С. 35–40

територіальних громад характеризується багатоваріантністю підходів. Зазначені підходи підкреслюють, що дієвість таких інструментів залежить не лише від їхньої юридичної форми, а й від інституційної спроможності громад, координації між суб'єктами, нормативної ясності, цифровізації процедур, а також здатності системи до адаптації в умовах викликів – як економічних, так і безпекових. Подальші дослідження мають зосередитися на синтезі цих підходів, щоб забезпечити розробку ефективної правової політики розвитку громад на локальному рівні.

Література:

1. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / Галунь-ко В., Діхтієвський П., Кузьменко О. та ін. / за заг. ред. В. Галунька, О. Пра-вотворової. Видання третє. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 584 с.
2. Загальне адміністративне право : підручник / І. С. Гриценко, Р. С. Мельник, А. А. Пухтецька та ін. ; за заг. ред. І. С. Гриценка. К. : Юрінком Інтер, 2015. 568 с.
3. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 6 вересня 2005 року № 2806-IV URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15#Text>
4. Галіцина Н. В. Теорія та практика реалізації концепції соціальної держави в Україні : адміністративно-правове дослідження : монографія. Харків : ФОП Панов, 2016. 578 с.
5. Яценко Т. В. Актуальні проблеми законодавчого закріплення по-няття «адміністративний акт». *Часопис Київського університету права*. 2014. № 1. С. 395-400.
6. Легеза Ю.О. Дозвільно-ліцензійне провадження у сфері використання природних ресурсів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2017. Вип. 25. С. 35–40
7. Легеза Є. О. Теорія публічних послуг : адміністративно-правова складова : монографія. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2016. 452 с
8. Коломоєць Т.О., Матвієнко П.Д. Контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування як суб'єктів адміністративного права України. Монографія. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2011. 256 с.